

*Н. М. Григорська,
аспірант, Національний технічний університет України "КПІ", м. Київ*

ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНОГО ПІДХОДУ ДО СИСТЕМНО-ПРОЦЕСНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

N. Grygorska,
postgraduate, National Technical University of Ukraine Kiev Polytechnic Institute

FORMING A CONCEPTUAL APPROACH TO SYSTEM-PROCESS MANAGEMENT OF ECONOMIC STABILITY OF THE ENTERPRISE

У роботі визначено перспективним для використання в управлінні економічною стійкістю підприємства системно-процесний підхід. Запропоновано концептуальну схему системно-процесного управління економічною стійкістю підприємства. Визначено мету запропонованого підходу, досліджено його методологічне підґрунтя, концепти, методичний інструментарій, процедуру реалізації та результати.

In this paper system-process approach is definitely promising for use in managing economic stability of the enterprise. It was suggested a conceptual diagram of system-process management of enterprise economic stability. The work has defined the goal of the proposed approach, it investigates the methodological foundations, concepts, methodological tools, process implementation and results.

Ключові слова: системно-процесне управління економічною стійкістю підприємства, мультиплікативність, бізнес-модель.

Key words: system-process management of economic stability of the enterprise, multiplicativity, business model.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Динамічність розвитку ринкових відносин супроводжується активним формуванням нових вимог до стійкого і ефективного функціонування промислових підприємств. Тому дослідження управління економічною стійкістю машинобудівних підприємств на основі системно-процесного управління має ключове значення. Системно-процесне управління або системно-процесний менеджмент — сучасний напрямок теорії менеджменту та теорії організації, що розвивається, ґрунтується на загальній теорії систем, теорії інформації, кібернетиці, нелінійній динаміці. Включає в себе поняття "системний підхід", що вимагає відповідно системного мислення, і "процесний підхід", які, в принципі, нероздільні, бо ніяких "систем" без утворюючих їх "процесів" бути не може [1]. Цей підхід є перспективним для використання в управлінні економічною стійкістю підприємства (ЕСП) та новим шляхом забезпечення ефективного функціонування організації.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Значний внесок у дослідження питання управління економічною стійкістю підприємств присвячені праці таких науковців, як С.Н. Анохін [7], В.В. Максимов [11], В.А. Василенко [12], В.Л. Іванов [13] та інших. Однак питання щодо застосування системно-процесного підходу до управління економічною стійкістю підприємства машинобудування потребують подальших досліджень.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Системно-процесне управління вказує на те, що процеси відбуваються тільки в системах, а система існує, оскільки існують процеси. Поняття "система" і "процес" в системно-процесному управлінні мають більш глибокий зміст, ніж зазвичай [2].

З огляду на зазначене, системно-процесне управління економічною стійкістю — це сукупність таких економічних явищ, як система та процес, в якій процеси за-

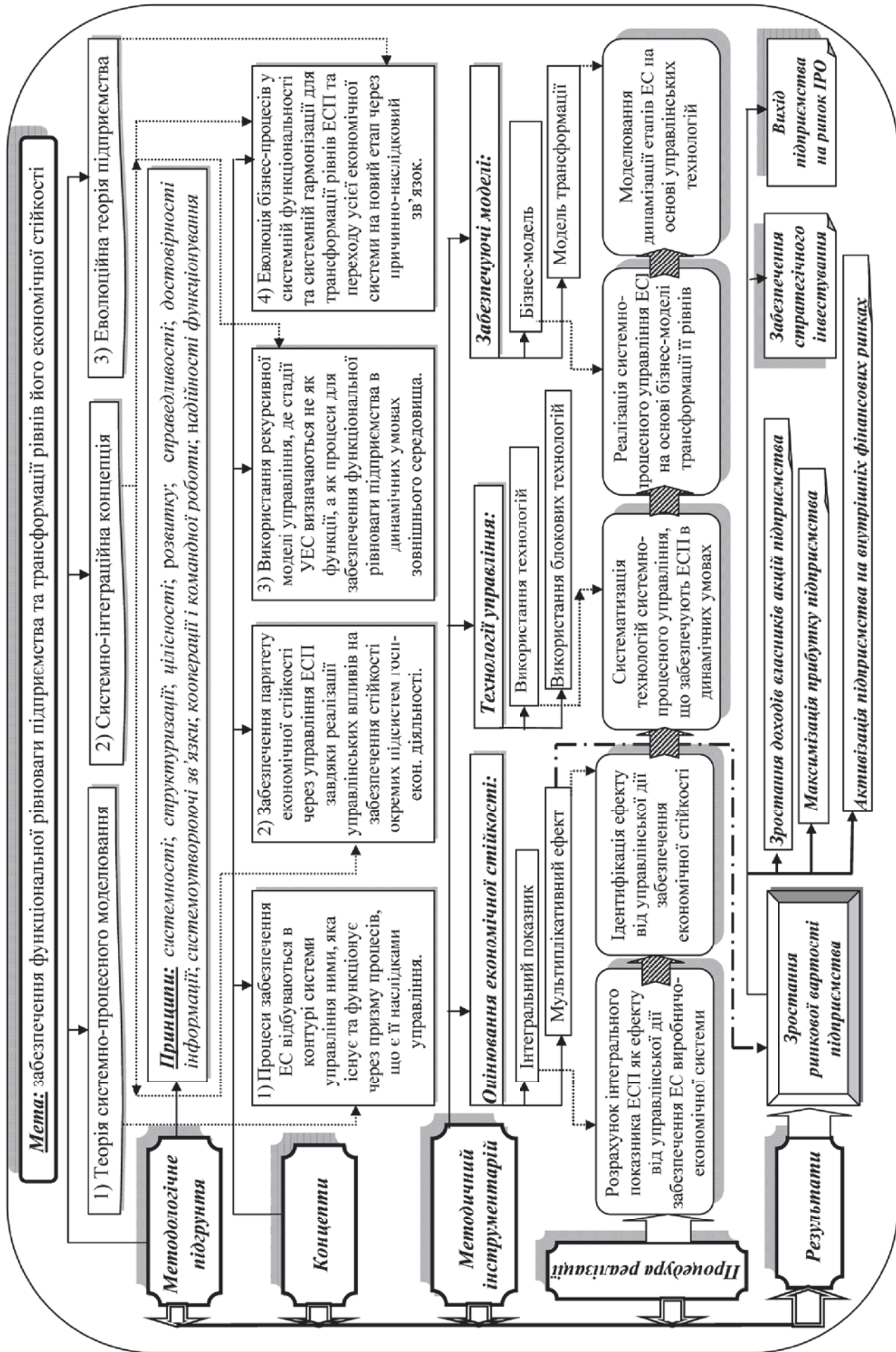

Рис. 1. Концептуальна схема системно-процесного управління економічною стійкістю підприємства

Джерело: запропоновано автором.

безпечення економічної стійкості відбуваються у контурі системи управління ними, а система управління економічною стійкістю існує завдяки змістовності процесів не як безпосередньо управління, а як її наслідок. Сутність процесу — це перехід об'єкта чи явища з стану з одними характеристиками (початковими) до стану з іншими — (кінцевими) [2].

Метою застосування системно-процесного управління (рис. 1) є забезпечення функціональної рівноваги підприємства та трансформації рівнів його економічної стійкості.

Методологічне підґрунтя становлять відповідні принципи підходу та зазначені теорія системно-процесного моделювання, системно-інтеграційна концепція, еволюційна теорія підприємства, на основі яких визначено концепти системно-процесного управління економічною стійкістю.

Для розуміння змісту системно-процесного управління визначимо концепти такого підходу:

1) Процеси забезпечення економічної стійкості відбуваються в контурі системи управління ними, яка існує та функціонує через призму процесів, що є її наслідками управління.

Застосування властивостей системи в контексті системно-процесного управління пояснимо на основі системно-інтеграційної концепції Г.Б.Клейнера, яка є системним інтегратором виробничих ресурсів, навмисних очікувань та інтересів внутрішніх та зовнішніх учасників діяльності фірми та описує внутрішнє середовище фірми як сукупності базових внутрішніх функціональних підсистем [3, с. 28].

2) Забезпечення паритету економічної стійкості через управління ЕС промислового підприємства завдяки реалізації управлінських впливів на забезпечення стійкості окремих підсистем господарсько-економічної діяльності.

Управління економічною стійкістю промислового підприємства за змістовністю можна визначити як управління стійким функціонуванням та розвитком економічної системи, яка формується через інтеграцію стійкості окремих підсистем підприємства, досягнутих завдяки функціональній системності бізнес-процесів, тобто формується паритет економічної стійкості [2]. Саме забезпечення такого паритету і має на меті системно-процесне управління економічною стійкістю підприємства.

3) Використання рекурсивної моделі управління, де стадії управління ЕС визначаються не як функції, а як процеси для забезпечення функціональної рівноваги підприємства в динамічних умовах зовнішнього середовища.

Під час системно-процесного управління економічною стійкістю має застосовуватись рекурсивна модель управлінського процесу. Така модель застосовується для розуміння природи управлінського циклу, що передбачає аналіз поточного стану об'єкта управління і планування його бажаного результату в кожний окремий момент часу [4], стадії процесу управління (планування, організації, мотивації, контролю) розглядаються не як управлінські функції, притаманні певному суб'єкту управління, а як об'єктивно існуючі і необхідні процеси, протяжні у часі і спрямовані на зменшення ентропії зовнішнього середовища.

Тому у контексті системно-процесного управління економічною стійкістю за рекурсивної моделі, зміст кожного системного контуру процесів управління економічною стійкістю буде визначатись змістом попереднього контуру. І відповідно до [4] характер кожного етапу буде залишатись інваріантним: аналіз — визначення поточного стану, планування — визначення необхідного стану, організація — приведення у відповідність поточного необхідному стану.

4) Еволюція бізнес-процесів у системній функціональності та системній гармонізації для трансформації

рівнів ЕСП та переходу усієї економічної системи на новий етап через причинно-наслідковий зв'язок.

Відповідно до системно-інтеграційної теорії [5], яка знаходиться в руслі еволюційної концепції, випливає оскільки діяльність підприємства здійснюється залежно від комбінації відносно стійких першочергових елементів, що входять до складу підсистем підприємства і дискретно змінних залежно від потоків подій [6], системно-процесне управління спроможне забезпечити трансформацію стану економічної стійкості підприємства за її рівнями через еволюцію бізнес-процесів забезпечення економічної стійкості у їх системній конфігурації завдяки управлінському впливу.

Системно-процесне управління передбачає системну гармонізацію бізнес-процесів забезпечення економічної стійкості. Гармонія (погоджуваність, збалансованість) — не статичне і не локальне, а динамічне та інтегральне поняття. Гармонічна економіка — це форма організації економічної діяльності, за якої досягається інтегральна просторово-часова збалансованість і цілісність системи за умови стійкого еволюційного розвитку [6]. Гармонічність як властивість системно-процесного управління економічною стійкістю полягає в такому управлінні системою управлінських циклів бізнес-процесів забезпечення економічної стійкості через збалансованість та дотримання відповідності певному рівню економічної стійкості.

Окреслення основних концептів системно-процесного управління економічною стійкістю промислового підприємства надало можливість визначити його як сукупність та інтеграцію принципів, методів, технологій, інструментів управління, що забезпечує паритет економічної стійкості підприємства на основі рекурсивної моделі управлінського процесу та системної функціональності і гармонізації бізнес-процесів її підсистем. У ньому враховано також їх еволюцію для досягнення трансформаційного переходу на вищий рівень економічної стійкості зі збереженням цілісності системи в умовах динамічного розвитку.

Системно-процесне управління забезпечується такими елементами:

1) дерево процесів. Особливістю системно-процесного підходу до управління економічною стійкістю підприємства є те, що сукупність зв'язків систем і процесів утворюють саме "дерево процесів". Дерево процесів розкриває причинно-наслідковий зв'язок між будь-якими подіями, дозволяючи оптимізувати розташування точок контролю на дереві процесів і моніторинг процесів [1];

2) система бізнес-процесів. Взаємопов'язана система бізнес-процесів зображає ієрархію економічних підсистем, яка, забезпечуючи досягнення мети системно-процесного управління, може сформувати паритет економічної стійкості;

3) сигнально-регуляторна система. Ця система в контексті системно-процесного управління економічною стійкістю є також своєрідними процесами, що змінюється та трансформуються у нову систему відповідно імпульсам та під впливом екзогенних та ендогенних чинників.

Системно-процесний підхід надає все більше визнання уявлення про економічну стійкість підприємства як про соціальний об'єкт — групи людей, що об'єднуються за ознакою участі в процесах виробництва будь-якого товару в комерційних цілях. Ця група організовується деревом процесів в особливу структуру — соціальний організм.

Щодо методичного інструментарію концептуальної схеми системно-процесного управління економічною стійкістю підприємства, то необхідно розпочати з оцінювання економічної стійкості.

Для забезпечення економічної стійкості підприємству важливо знати, якою мірою той чи інший чинник впливає на кінцеві показники його роботи, а саме: при-

буток, рентабельність, продуктивність праці. З цією метою проводиться моніторинг та аналіз діяльності підприємства. Відповідні фахівці аналізують часові показники, роблять певні організаційні висновки і приймають управлінські рішення щодо управління економічною стійкістю підприємства [7].

Оцінюючи власну економічну стійкість, підприємство має можливість використовувати отримані дані економічної стійкості як додатковий критерій та підстави для прийняття рішення, вибору управлінських технологій чи зміни елементів бізнес-моделі. Проведення аналізу стійкості в управлінській практиці тісно пов'язане зі змінністю цілей підприємства через динамічність розвитку сучасної економіки та впливу негативних аспектів функціонального середовища підприємства.

У результаті проведеного дослідження було визначено наявність різних методів оцінювання економічної стійкості підприємства, вся різноманітність яких дає можливість виокремити основні з них, які можна використовувати в сучасних умовах ринкової економіки [8]:

- 1) горизонтальний аналіз:
  - порівняння звітних показників з показниками минулих періодів;
  - визначення тенденції розвитку;
- 2) структурний аналіз:
  - аналіз структури активів, пасивів, грошових потоків, та інших елементів, що характеризують рівень стійкості підприємства;
  - дослідження структурних зрушень;
- 3) оцінка коефіцієнтів, що характеризують складові стійкості:
  - управлінську складову стійкості;
  - фінансову складову стійкості;
  - інноваційну складову стійкості;
  - маркетингову складову стійкості;
  - виробничу складову стійкості;
  - ділову (ринкову) складову стійкості;
- 3.1. методи інтегральної оцінки:
  - бальний;
  - рейтинговий;
  - аналіз стабільного зростання;
  - метод корпорації "Дюпон";
- 3.2. методи оцінки банкрутства;
- 4) прогностичні методи:
  - розрахунок критичного обсягу випуску продукції;
  - прогнозування фінансових звітів;
  - прогнозування рівня ефективності використання різних ресурсів у процесі функціонування підприємства;
- 5) метод багатомірних порівнянь:
  - визначення критеріїв фінансово-економічної діяльності підприємств;
  - розрахунок вагових коефіцієнтів;
  - ілюстрація рівнів економічної стійкості.

Дослідження існуючих методів оцінювання економічної стійкості підприємства дозволило зробити висновки, що в динамічному ринковому середовищі для проведення якісного оцінювання ЕСП (визначення інтегрального показника економічної стійкості) потрібно використовувати той метод, який буде повністю описувати наявний стан стійкості підприємства з усіх сторін та враховуватиме специфіку підприємства.

У процесі оцінювання економічної стійкості підприємства виявлення слабких сигналів потребує ретельного аналізу динаміки змін, що відбуваються, та їх основних тенденцій [8—10]. Організація має можливість на основі результатів такого аналізу заздалегідь розробити альтернативні моделі поведінки, що зменшують вплив негативних чинників на її діяльність або дозволить максимально вигідно використати виявлені перспективи у майбутньому.

Під час моніторингу важливим завданням є визначення векторних чинників успіху підприємства на рин-

ку. Мотивують діяльність саме ці чинники і в результаті утворюється мультиплікативний ефект, який може призвести до зростання прибутків, платоспроможності, накопичення капіталу для економічно-стійкого розвитку підприємства.

В основі ефекту мультиплікативності лежить добуток позитивних, так і негативних ефектів забезпечення економічної стійкості підприємства. Таким чином, ймовірність економічно-стійкого розвитку підприємства дорівнює добутку ймовірностей економічно-стійкого розвитку його структур. Отже, мультиплікативність — це управляючі дії чи стихійні процеси, які виникають при зміні стану одного елементу, що призводить до збільшення ефективності інших елементів.

В економічній теорії передбачається безумовне функціонування мультиплікативного росту, коли імпульси економічного зростання, що починаються в одній функціональній складовій, передаються іншим. Разом з цим нагромадження в складових спеціалізації створюють економічні передумови подальшого розвитку інших складових. За кризових умов функціонування вітчизняної економіки не слід нехтувати і мультиплікатором спаду, який розгортається при падінні виробництва внаслідок яких-небудь причин в одній складовій і поширює імпульси падіння по технологічному ланцюжку на всю інфраструктуру [11]. Аналогічним чином ці процеси відслідковуються і у забезпеченні ЕСП. Мультиплікативність може бути як позитивним, так і негативним явищем. Так, негативна мультиплікативність може призводити на підприємстві до безсистемного характеру роботи та розвитку руйнівних організаційних процесів, що, як результат, створює можливість поступового саморуйнування. Коли починають наростати деструктивні процеси на підприємстві, управлінські рішення мають бути обґрунтованими, актуальними в часі, мати сенс та відповідати наявній внутрішній ситуації на підприємстві.

Наступним елементом методичного інструментарію концептуальної схеми системно процесного управління ЕСП є технології управління.

Діяльність будь-якого підприємства можна представити у вигляді сукупності (системи) бізнес-процесів, які визначені, впроваджені, підтримані на підприємстві та взаємодіють між собою [12—13]. Даним системам та процесам необхідне ефективне управління, яке здійснюється на основі певних управлінських технологій. Саме проблема вибору технологій управління, які забезпечать найбільш високий рівень економічної стійкості підприємства набуває першочерговості вирішення для більшості промислових підприємств.

Базуючись на теоретичному та методологічному підґрунті, управлінські технології спрямовані на уточнення принципів здійснення управлінської діяльності, регламентації змісту виконання окремих етапів, процедур та операцій з метою досягнення цілей компанії [14, с. 54]. Необхідно погодитись з тезою про те, що технологія управління є безупинним творчим процесом підтримки стійкого режиму функціонування системи шляхом прийняття і реалізації господарських рішень [15].

Бізнес-процесами необхідно управляти, використовуючи механізми безперервного вдосконалення, що дозволить значно підвищити ефективність бізнесу через збереження матеріальних, фінансових і трудових ресурсів, мінімізацію операційних витрат. Управління здійснюється на основі певних технологій [16]. Метою технології управління є задоволення інформаційних потреб усіх без винятку співробітників фірми, що мають справу з прийняттям рішень. Вона може бути корисна на будь-якому рівні управління. Ця технологія орієнтована на роботу в середовищі інформаційної системи управління і використовується у разі гіршої струк-

турованості розв'язуваних задач, якщо їх порівнювати з задачами, розв'язуваними за допомогою інформаційної технології обробки даних [17].

Ключовим призначенням управлінських технологій є забезпечення трансферу наукових методів і засобів управління в практичну діяльність підприємств, застосування управлінських інновацій у бізнесовій діяльності. Не можна не погодитись з тезою про те, що технологія управління є безупинним творчим процесом підтримки стійкого режиму функціонування системи шляхом прийняття і реалізації господарських рішень [18].

Для того щоб розкрити сутність управлінської технології як способу втілення комплексу управлінських впливів на підприємство та його підсистеми з метою реалізації цілей розвитку [15], слід визначити такі найсуттєвіші ознаки управлінських технологій:

1) поділ управлінського процесу на етапи, стадії, процедури, що забезпечує технологізацію управління;

2) отримання мультиплікативного ефекту від системно-процесного підходу до виконання процедур і операцій за умови жорсткої регламентації управлінських дій усіх посадових осіб.

Ефективність управлінських технологій перевіряється через прийоми, методи, техніки, організації робіт, терміни і тривалість виконання процедур, вимоги до кваліфікації персоналу [19]. Отже, можна визначити, що технології управління економічною стійкістю підприємства — це способи реалізації системи управлінських впливів у бізнес-моделі з метою забезпечення найвищих рівнів ЕСП для можливості підвищення ринкової вартості підприємства.

Наступний методичний інструмент системно процесного управління ЕСП є забезпечуючі моделі (бізнес-моделі та економіко-математичні моделі трансформації).

Доцільним в управлінні економічною стійкістю на основі системно-процесного підходу є створення та використання ефективної бізнес-моделі підприємства. Адже особливістю системно-процесного управління економічною стійкістю підприємства є коректна побудова розгалужених систем основних бізнес-процесів, сукупність яких утворюють "дерево процесів".

Аналіз дерева процесів розкриває справжній стан справ у компанії, глибинні причини недоліків, неочевидні можливості забезпечення економічної стійкості підприємства. З його допомогою можна точно з'ясувати: де, що і, головне, як слід покращити, спростити чи доопрацювати в контурі управління ЕСП.

Виходячи з цього, управління економічною стійкістю підприємства на основі системно-процесного підходу потребує розробки та впровадження такої бізнес-моделі, яка створить необхідні умови для забезпечення підприємству його стійкого економічного розвитку.

Бізнес-модель може виразити всі аспекти системно-процесного управління економічною стійкістю підприємства, формалізувати та удосконалити роботу на підприємстві. Дана модель повинна містити успішні практики та рішення, моделі, документи, регламенти по основним областям менеджменту та бізнес-інжинірингу: стратегія і BSC, бізнес-процеси, організаційна структура і персонал, методологія, регламентація і документообіг, системна архітектура та багато іншого. Форма представлення бізнес-моделі та її деталізація визначається цілями та виявленою необхідністю керівників підприємства.

Тобто сутність використання бізнес-моделі в управлінні економічною стійкістю підприємства визначається тим, що вона описує, як підприємство позиціонує себе в межах своєї спеціалізації і як воно збирається успішно розвиватись в майбутньому, забезпечуючи збільшення ринкової вартості.

Процедуру реалізації системно-процесного управління економічною стійкістю визначають такими етапами:

— розрахунок інтегрального показника економічної стійкості промислового підприємства як ефекту від управлінської дії (процесу) забезпечення ЕС виробничо-економічної системи;

— ідентифікація ефекту від управлінської дії забезпечення економічної стійкості;

— систематизація технологій системно-процесного управління, що забезпечують економічну стійкість підприємства в умовах динамічного розвитку;

— реалізація системно-процесного управління економічною стійкістю підприємства на основі бізнес-моделі трансформації її рівнів;

— моделювання динамізації етапів економічної стійкості на основі управлінських технологій.

Використовуючи методологічне підґрунтя, відповідні концепти системно-процесного управління, методичний інструментарій, представлену процедуру реалізації системно-процесного управління, мультиплікативним ефектом можуть бути, як результат, збільшення ринкової вартості підприємства, що супроводжується максимізацією прибутку, зростанням доходів власників акцій підприємства, активізацією підприємства на внутрішніх фінансових ринках, забезпеченням (залученням) стратегічного інвестування.

Показник ринкової вартості компанії потрібно розглядати як найважливіший інтегральний показник, який адекватно відображає економічну ефективність підприємства, його фінансову успішність, конкурентоспроможність та перспективи майбутньої діяльності і який формується під впливом факторів зовнішнього та внутрішнього середовища [20]. Зростання вартості підприємства є критерієм успішної трансформації стану економічної стійкості підприємства на вищі рівні для всіх зацікавлених осіб. Тому зростання ринкової вартості підприємства може забезпечити можливість виходу підприємства на IPO.

ВИСНОВКИ

Отже, у дослідженні запропоновано використання для управління економічною стійкістю промислового підприємства в сучасних умовах динамічного розвитку системно-процесний підхід. У зв'язку з цим, розроблено концептуальну схему системно-процесного управління економічною стійкістю промислового підприємства, яка містить комплекс взаємопов'язаних підсистем, які в собі містять бізнес-процеси, що забезпечує збалансованість та гармонізацію всіх елементів, функцій та видів діяльності промислових підприємств, орієнтованих на досягнення стійкості функціонування та розвитку.

Література:

1. Королев В.А., Стариков Н.П. Эффективное управление и обеспечение жизнеспособности компании на основе системно-процессного моделирования [Электронный ресурс] / В.А. Королев, Н.П. Стариков. — Режим доступа: <http://certicom.kiev.ua/spp-efec.html>.

2. Эффективное управление и обеспечение жизнеспособности компании на основе системно-процессного моделирования [Электронный ресурс] // Компания PELTA — Режим доступа: http://www.pelta.org/index.php?option=com_content&view=article&id=96%3A2010-03-02-17-43-35&catid=25%3A2010-01-17-17-58-05&Itemid=112&lang=ru

3. Клейнер Г.Б. Системна парадигма і системний менеджмент / Г.Б. Клейнер // Російський журнал менеджмента — 2001. — № 6. — № 3 — С. 27—50.

4. Принципы корпоративных финансов [Подарочное издание] / Р. Брейли, М. Стюарт; [пер. с англ. Н. Барышникова]. — 2012. — 978 с.

5. Клейнер Г.Б. Системно-интеграционная теория предприятия и эволюционный подход [Электронный ресурс] / Г.Б. Клейнер. — Режим доступа: <http://www.kleiner.ru/skrepk/Systintegrenerprise.pdf>

6. Клейнер Г.Б. Стратегия системной гармонизации экономики России / Г.Б. Клейнер // Экономические стратегии. — №05—06. — 2008. — С. 72—79.

7. Анохин С.Н. Методика моделирования экономической устойчивости промышленных предприятий в современных условиях / С.Н. Анохин. — Саратов: Саратов. гос. техн. ун-т, 2000. — 40 с.

8. Кононова И.В. Методичний інструментарій оцінки стійкості функціонування підприємства [Електронний ресурс] / І.В. Кононова // Інноваційна економіка. — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/texts.html

9. Burger Philippe. Sustainable Fiscal Policy and Economic Stability: Theory and Practice (New Directions in Modern Economics). — Edward Elgar Publishing, Incorporated, 2004. — 256 p.

10. Tobin J. World Finance and Economic Stability. — Edward Elgar Publishing, Incorporated, 2005. — 264 pp.

11. Максимов В.В. Напрями дослідження економічної стійкості підприємства / В.В. Максимов // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. — 2010. — № 3. — С. 225—231.

12. Василенко В.А. Менеджмент устойчивого развития предприятий: Монография / В.А. Василенко. — К.: Центр учебной литературы, 2005. — 648 с.

13. Иванов В.Л. Управление экономичною стійкістю промислових підприємств (на прикладі підприємств машинобудівного комплексу): монографія / В.Л. Иванов. — Луганськ: СНУ ім. В. Даля, 2005. — 268 с.

14. Лекарев С.В., Порк В.А. Бизнес и Безопасность. А-Я. Толковый терминологический словарь / С.В. Лекарев, В.А. Порк; [под науч. редакцией проф. Гурова А.И. и проф. Тетерина Б.С.]. — М.: Ягуар, 1995. — 330 с.

15. Бондарчук Л.В., Попеляр А.В. Сучасні технології управління [Електронний ресурс] / Л.В. Бондарчук, А.В. Попеляр. — Режим доступу: <http://intkonf.org/bondarchuk-lv-popelyar-av-suchasni-tehnologiyi-upravlinnya/>

16. Soltani E., van der Meer R. B., Williams J. Performance management: TQM versus HRM-lessons learned / E.Soltani, R. B. van der Meer, J. Williams // Management Research News. — 2003. — Vol. 26. — №8. — P. 38—49.

17. Dosi G., Winter S. Interpreting economic change: evolution, structures and games / G. Dosi, S. Winter // Economic Transformation and Evolutionary Theory of J. Schumpeter. The 5th International Symposium on Evolutionary Economics. — Pushchino. — September 25—27, 2003.

18. Багриновський К.А., Хрустальєв Е.Ю. Нові інформаційні технології — М.: "ЕКО", 1996. — 354 с.

19. Гребешкова О.М. Моделі й управлінські технології розвитку економічної організації: системний підхід / О.М. Гребешкова // Економіка і підприємництво: Зб. наук. пр. молодих учених та аспірантів — Вип. 19. — К.: Аспект-Поліграф, 2007. — С. 74—80.

20. Исаев Р. Комплексная бизнес-модель коммерческого банка [Электронный ресурс] / Р. Исаев. — Режим доступа: http://www.businessstudio.ru/procedures/business/bank_complex/full/?print=1

References:

1. Korolev V.A., Starikov N.P. Effektivnoe upravlenie i obespechenie zhiznesposobnosti kompanii na osnove sistemno-processnogo modelirovaniya [Elektronnyi resurs] / V.A. Korolev, N.P. Starikov. — Rezhim dostupa: <http://certicom.kiev.ua/spp-efec.html>.

2. Effektivnoe upravlenie i obespechenie zhiznesposobnosti kompanii na osnove sistemno-processnogo modelirovaniya [Elektronnyi resurs] // Kompaniya PELTA — Rezhim dostupa: <http://www.pelta.org/index.php?>

option=com_content&view=article&id=96%3A2010-03-02-17-43-35&catid=25%3A2010-01-17-17-58-05&Itemid=112&lang=ru

3. Kleiner G.B. Sistemna paradigma i sistemni menezhment / G.B. Kleiner // Rosiis`kii zhurnal menezhmenta — 2001. — №6. — №3 — S. 27—50.

4. Principy korporativnykh finansov [Podarochnoe izdanie] / R. Breili, M. Styuart; [per. s. angl. N. Baryshnikova]. — 2012. — 978 s.

5. Kleiner G.B. Sistemno-integracionnaya teoriya predpriyatiya i evolyucionnyi podhod [Elektronnyi resurs] / G.B. Kleiner. — Rezhim dostupa: <http://www.kleiner.ru/skrepk/Systintegrenerprise.pdf>

6. Kleiner G.B. Strategiya sistemnoi garmonizacii ekonomiki Rossii / G.B. Kleiner // Ekonomicheskie strategii. — №05—06. — 2008. — S. 72—79.

7. Anoxin S.N. Metodika modelirovaniya ekonomicheskoi ustoichivosti promyshlennykh predpriyatii v sovremennykh usloviyax / S.N. Anoxin. — Saratov: Sarat. gos. texn. un-t, 2000. — 40 s.

8. Kononova I.V. Metodichnii instrumentarii ocinki stiiikosti funkcionuvannya pidpriemstva [Elektronnii resurs] / I.V. Kononova // Innovaciina ekonomika. — Rezhim dostupu: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/texts.html

9. Burger Philippe. Sustainable Fiscal Policy and Economic Stability: Theory and Practice (New Directions in Modern Economics). — Edward Elgar Publishing, Incorporated, 2004. — 256 p.

10. Tobin J. World Finance and Economic Stability. — Edward Elgar Publishing, Incorporated, 2005. — 264 p.

11. Maksimov V.V. Napryami doslidzhennya ekonomichnoi stiiikosti pidpriemstva / V.V. Maksimov // Visnik Sxidnoukrains`kogo nacional`nogo universitetu im. V. Dallya. — 2010. — № 3. — S. 225—231.

12. Vasilenko V.A. Menezhment ustoichivogo razvitiya predpriyatii: Monografiya / V.A. Vasilenko. — K.: Centr uchebnoi literatury, 2005. — 648 s.

13. Ivanov V.L. Upravlinnya ekonomichnoyu stiiikistyu promislovix pidpriemstv (na prikladi pidpriemstv mashinobudivnogo kompleksu): monografiya / V.L. Ivanov. — Lugans`k: SNU im. V. Dallya, 2005. — 268 s.

14. Lekarev S.V., Pork V.A. Biznes i Bezopasnost`. A-YA. Tolkovyi terminologicheskii slovar` / S.V. Lekarev, V.A. Pork; [pod nauch. redakciei prof. Gurova A.I. i prof. Teterina B.S.]. — M.: YAguar, 1995. — 330 s.

15. Bondarchuk L.V., Popelyar A.V. Suchasni tehnologii upravlinnya [Elektronnii resurs] / L.V. Bondarchuk, A.V. Popelyar. — Rezhim dostupu: <http://intkonf.org/bondarchuk-lv-popelyar-av-suchasni-tehnologiyi-upravlinnya/>

16. Soltani E., van der Meer R. B., Williams J. Performance management: TQM versus HRM-lessons learned / E.Soltani, R. B. van der Meer, J. Williams // Management Research News. — 2003. — Vol. 26. — №8. — R. 38—49.

17. Dosi G., Winter S. Interpreting economic change: evolution, structures and games / G. Dosi, S. Winter // Economic Transformation and Evolutionary Theory of J. Schumpeter. The 5th International Symposium on Evolutionary Economics. — Pushchino. — September 25—27, 2003.

18. Bagrinovs`kii K.A., Xrustalev E.Yu. Novi informaciiini tehnologii — M.: "EKO", 1996. — 354 s.

19. Grebeshkova O.M. Modeli i upravlins`ki tehnologii rozvitku ekonomichnoi organizacii: sistemni pidxid / O.M. Grebeshkova // Ekonomika i pidpriemnictvo: Zb. nauk. pr. molodix uchenix ta aspirantiv — Vip. 19. — K.: Aspekt-Poligraf, 2007. — S. 74—80.

20. Isaev R. Kompleksnaya biznes-model` kommerscheskogo banka [Elektronnyi resurs] / R. Isaev. — Rezhim dostupa: http://www.businessstudio.ru/procedures/business/bank_complex/full/?print=1

Стаття надійшла до редакції 03.07.2013 р.